

Översikt av verksamhets- berättelse i lokala programområden (LPO) 2022

Rapporten är framtagen 2023-05-05

Vid frågor rörande rapporten kontakta:

Avdelningen för hälso-och sjukvårdsstyrning, Enheten för kunskapsstyrning

Aleksandra Cavic, hälso- och sjukvårdsstrateg

aleksandra.cavic@skane.se

072-599 72 52

Innehållsförteckning

1 LPO akut vård	1
2 LPO barns och ungdomars hälsa	1
3 LPO cancersjukdomar	3
4 LPO endokrina sjukdomar	4
5 LPO hjärt- och kärlsjukdomar	5
6 LPO hud- och könssjukdomar	6
7 LPO infektionssjukdomar	8
8 LPO kirurgi och plastikkirurgi	9
9 LPO kvinnosjukdomar och förlossning	10
10 LPO levnadsvanor	11
11 Lokalt primärvårdsråd (LPR)	14
12 LPO lung- och allergisjukdomar	18
13 LPO mag- och tarmsjukdomar	20
14 LPO medicinsk diagnostik	21
15 LPO nervsystemets sjukdomar	23
16 LPO njur- och urinvägssjukdomar	25
17 LPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation	27
18 LPO psykisk hälsa	28
19 LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin	30
20 LPO reumatiska sjukdomar	32
21 LPO rörelseorganens sjukdomar	34
22 LPO sällsynta sjukdomar	35
23 LPO tandvård	35
24 LPO äldres hälsa och palliativ vård	36
25 LPO ögonsjukdomar	39
26 LPO öron, näsa- och halssjukdomar	41
Sammanfattning av verksamhetsberättelser 2022	44

1 LPO akut vård

Ordförande: Andreas Lindegren, andreas.lindegren@skane.se

Processledare: Joanna Linde, joanna.linde@skane.se

1.1 Inrättande av LAG primärvårdstriage

- Återkallande av inrättande LAG med anledning av att frågan bör ligga inom annat område.

1.2 Inrättande av LAG läkemedel

- LAG läkemedel har inrättats och är aktiva. Fokus har under 2022 varit att identifiera basläkemedel relevanta för akutsjukvård hospitalt, prehospitalt och inom primärvård samt att skaffa sig en översyn av läkemedel som finns på generella ordinationer.
- Förslag till bidrag till bakgrundsmaterial i Skånelistan är nästa steg.

1.3 Utveckla fortsatt arbete inom LPO

- LPO akut vård har aktivt arbetat med att hitta strukturer för sitt arbete. Remisser har besvarats i den mån de har berört LPO. Frånfall av deltagare från primärvården har dock varit ett bekymmer men nya representanter ska nomineras under 2023.

2 LPO barns och ungdomars hälsa

Ordförande: Kathy Falkenstein-Hagander, kathy.falkenstein-hagander@skane.se

Processledare: Malin Skoog, malin.e.skoog@skane.se

2.1 Barnhälsovård

- LAG amning bildats. Arbetet med implementering av Socialstyrelsens 10 steg för amningsfrämjande har påbörjats och fortsätter under 2023.
- Hanterat vaccinfrågor. Etablerat kunskapsstöd till verksamheterna, till exempel utbildningar, konsultationer mm. Arbete påbörjat.

Representation i LAG Vaccin. Arbetet fortsätter under 2023 med att utveckla stöd till verksamheterna.

2.2 Behandling av fetma hos barn och ungdomar

- LPO har granskat riktlinjer och vårdprogram. Representation i LAG Obesitas.
- LPO inväntar det nationellt vårdprogram för implementering.

2.3 Digitala vårdmöten

- Arbetet påbörjats nationellt. LPO har nominerat representant från Skåne. LPO bevakar det nationella arbetet och inväntar remiss.

2.4 Långvarig smärta

- Granskat vårdprogram. Bildat LAG Funktionella mag-/tarmbesvär (FMT) för framtagande av regionalt kunskapsstöd. Regional riktlinje FMT Barn är framtagen och på remiss. Implementering av regional riktlinje under 2023.
- Inväntar nationellt vårdprogram för implementering.

2.5 Övriga insatsområden inom LPO (områden av Regional angelägenhet)

2.5.1 Barn i utsatta livssituationer

- Bildat LAG HUBS. Arbetet med utformning av beställningsblankett har påbörjats. Revidering av vårdprogram planeras under 2023.
- Samverkat med projektledare för handlingsplan ”Våld i nära relation”. Fortsatt samverkan under 2023.

2.5.2 LAG läkemedel barn och unga

- LAG läkemedel barn och unga har bildats. Arbetet påbörjats. Samverkat med Läkemedelsrådet.
- Skånelistan barn ska skapas.

2.5.3 LAG familjestöd

- Bildat LAG familjestöd men uppdrag att utveckla struktur för att främja hälsosamma levnadsvanor för barn 0–20 år. Samverkat med LPO levnadsvanor.

2.6 Övriga aktiviteter

LPO har besvarat följande remisser:

- 14 NKK remisser för primärvården.
- 9 nationella Vårdprogram och Vårdförlopp (SPVF).
- 6 riktlinjer, rekommendationer från myndigheterna.

3 LPO cancersjukdomar

Ordförande: Anna-Karin Magnusson Falck, anna-karin.magnussonfalck@skane.se

Processledare: Jenny Lönnberg, jenny.lonnberg@skane.se

3.1 Regional cancerplan 2019–2022

- Handlingsplan cancer Region Skåne baseras på den övergripande nationella handlingsplanen som RCC i samverkan på uppdrag av SKR tagit fram och som revideras utifrån lokala förhållanden i södra sjukvårdsregionen av RCC Syd. Uppföljning av handlingsplanen 2019–2022 är genomförd januari 2022 och revidering för 2022–2025 pågår. Det ingår ett flertal långsiktiga mål där det pågår arbete med utveckling av samarbeten och arbetssätt för att möta patientens behov. Utveckling har skett inom de flesta av de angivna områdena såsom rehabilitering, CCC, catch-up vaccination för kvinnor födda 1994–1999, anslutning av fler åldersgrupper inom kolorektalcancerscreening (beräknas fullt infört 2025), organiserad prostatacancer (OPT), införande av Min vårdplan 1177, projekt basenkologi i nära vård för tillgänglighet, hälsosamtal, gemensam mottagning ärftlig cancer, reflextestning bröst/KRC, prevention och forskning. HPV-vaccination av pojkar födda 2009 och senare är infört och avslutat liksom egentest av HPV (screeningcervixcancer).
- Inom vissa områden bör relativt nyinförda arbetssätt och metoder bevakas för jämlik spridning och fortsatt utvärderas för effektmätning.

Specifikt initierade projekt/LAG berör MDK utveckling för anpassning till samhällsresurser, införande av teledermatoskopi är i förankringsfas under vår 2023 för hudcancer, införandet av Min vårdplan cancer 1177 pågår och ska även detta förankras i linjeorganisationerna med stöd-funktioner. LAG OPT nyligen godkänt för förberedelse inför bredd-införande av organiserad prostatatestning. Pilotprojekt basenkologi i nära vård är i aktiv fas med patientarbete vid de två noderna Ystad och Kristianstad. Revidering Regional Cancerplan RS 2023–2025 pågår och förväntas beredas för godkännande i HSN under våren 2023.

3.2 LPO cancer

- Anpassning till kunskapsstyrningsorganisationen.
- Anpassning till ny organisationsstruktur RS, 8 förvaltningar 1/1 2023.
- LAG enligt ovan.

4 LPO endokrina sjukdomar

Ordförande: vakant

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

4.1 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Osteoporos

[Osteoporos - sekundärprevention efter fraktur - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(\[nationelltklinisktkunskapsstod.se\]\(http://nationelltklinisktkunskapsstod.se\)\)](#)

- Vårdförloppet osteoporos - sekundär prevention efter fraktur godkändes av styrgruppen i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) i februari 2021.
- Lokal arbetsgrupp (LAG) osteoporos stödjer införande av vårdförloppet i enlighet med den regionala införande processen. Gapanalysen är genomförd och åtgärdsförslagen presenterade till KS-rådet. Framtagande av handlingsplanen pågår.
- Införandet av vårdförloppet fortsätter under 2023.

4.2 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Diabetes med hög risk för fotsår

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Diabetes med hög risk för fotsår.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Vårdförlopp diabetes med hög risk för fotsår godkändes av SKS i juni 2022.
- LAG diabetes för införande av vårdförloppet beslutades i KS-rådet och bemanningen av gruppen initierats.

4.3 Obesitas hos barn och vuxna

[Nationella riktlinjer för vård vid obesitas – Prioriteringsstöd till beslutsfattare och chefer 2023.pdf \(socialstyrelsen.se\)](#)

- LAG obesitas har fått i uppdrag att tillsammans med andra berörda LPO/LAG stödjer införande av Socialstyrelsens nationella riktlinje för vård vid obesitas.
- I samband med införande av riktlinjen pågår revidering av befintliga regionala kunskapsstöd.

4.4 Övriga insatsområden inom LPO

4.4.1 Benskörhet hos barn

- Diskussionen har förts inom LPO men arbetet har inte startat.

5 LPO hjärt-och kärlsjukdomar

Ordförande: Per Kjellin, per.kjellin@skane.se

Processledare: Kerstin Zettervall, kerstin.zettervall@skane.se

5.1 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Kritisk benischemi

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Kritisk benischemi.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- LAG kritisk benischemi följer Region Skånes införandeprocess och handlingsplan inklusive kommunikationsplan är färdigställd.

- Implementering i verksamheterna under våren 2023.

5.2 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Hjärtsvikt – nydebuterad

[Hjärtsvikt - nydebuterad - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG hjärtsvikt följer Region Skånes införandeprocess och gapanalys med åtgärdsförslag är presenterat för LPO och just inväntas beslut från ”linjen” via kunskapsstyrningsrådet huruvida åtgärdsförslagen är möjliga att genomföra.
- Efter besked från kunskapsstyrningsråd färdigställs handlingsplan (inkl. kommunikationsplan) utifrån prioriterade åtgärdsförslag.

5.3 Venös sjukdom i ben – varicer och venösa bensår, remiss (personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp samt kunskapsstöd)

[Venös sjukdom i benen - varicer och venösa bensår - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- Planering för samordning med övriga vårdförlopp som omfattar sår pågår.
- LAG för införande av vårdförloppet bildas under 2023.

6 LPO hud- och könssjukdomar

Ordförande: Åke Svensson, ake.svensson@skane.se

Processledare: Kerstin Zettervall, kerstin.zettervall@skane.se

6.1 Psoriasis

- Inom NAG psoriasis har det gjorts omfattande arbete med att ta fram informationsmaterial att använda fritt ute i verksamheterna. Det har också lagts ned ett stort arbete med att öka förståelsen för och att registrera i kvalitetsregister.
- Inom Skåne har frågan lyfts om att arbeta med psoriasis men det har konstaterats att det ej finns ekonomiska förutsättningar.

6.2 Atopisk dermatit

- Inom LPO har frågan lyfts om ett behov av att arbeta med denna sjukdom.
- Inom Skåne har frågan lyfts om att arbeta med atopisk dermatit men det har konstaterats att det ej finns ekonomiska förutsättningar.

6.3 Remissyttrande inklusive expertmedverkan i nationellt kliniskt kunskapsstöd

- Under 2022 har LPO aktivt granskat och kommenterat följande rekommendationer avseende nationellt kliniskt kunskapsstöd gällande: Urtikaria, Atopisk dermatit, Skabbinfestation, Impetigo, Clavus, Hudlymfom, Lipom, Handeksem, Aktinisk keratos, Hyperhidros, Syfilis, Hidroadenit, Kontakteksem samt Svårläkta sår.
- Det finns en plan inom NKK och den styr vilka åtgärder som krävs lokalt.

6.4 Insatsområde venereologi med inriktning gonorré (införande)

- Frågan är under beredning inom NAG venereologi och NPO och viss involvering sker via Centrum för sexuell hälsa men inte direkt LPO.
- Följsamhet till nationella riktlinjer.

6.5 Insatsområde genomlysning av hudområdet allvarliga hudsjukdomar som nationell högspecialiserad vård

- Ansökan om högspecialiserad vård ska skrivas inom SUS. Det är sedan Socialstyrelsen som beslutar.
- Förhoppningsvis innebär det ett större fokus inom Regionen på att prioritera de svårast sjuka patienterna med hudsjukdom.

7 LPO infektionssjukdomar

Ordförande: Per Åkesson, per.akesson@skane.se

Processledare: Marcela Urey Adamsson, marcela.ureyadamsson@skane.se

7.1 Strama (antibiotikaresistens)

- LAG Strama har under 2022 fortsatt verka för att det nationella målet uppnås. Detta har genomförts bland annat genom att ha:
  - Bevakat och varit delaktiga i det nationella Stramaarbetet.
  - Verkat för ett genomförande av Stramas 10-punktsprogram för minskad antibiotikaresistens inom sjukvården i Region Skåne.
  - Förmedlat kunskap om frågor som rör antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens till förskrivare och allmänhet.
  - Besökt hälsovalsenheter samt sjukhusavdelningar.
- Under 2023 fortsätter LAG strama verka för att uppnå det mål som finns nationellt och regionalt genom de diverse insatser som redogjorts för ovan, Stramas uppdrag samt det 10-punktprogram som reviderades och antogs på nytt av Region Skåne 2022-11-01.

7.2 Sepsis

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Sepsis.pdf](#)
([nationelltklinisktkunskapsstod.se](#))

- LAG sepsis har startats upp och arbetar för närvarande med gapanalys (analys av nuläget i förhållande till vårdförloppet samt förslag på vilka åtgärder som kan vara aktuella att genomföra i syfte att överbrygga gapen). Exempel på gap som preliminärt har identifierats är:
  - Möjlighet till automatiserad SOFA finns ej i nuläget.
  - Det finns en variation i uppföljningsmöjligheter avseende kvalitetsindikatorerna som anges i vårdförloppet.
- LAG har pågående dialog med LSGUA (lokal samverkansgrupp stöd för uppföljning och analys) i syfte att identifiera åtgärdsförslag kopplat dessa gap.
- Efter färdigställd och godkänd gapanalys är nästa steg att ta fram en handlingsplan för införande av vårdförloppet.

7.3 Hepatit B/C

[Nationell elimineringsplan - Plan för eliminering av hepatit C.pdf \(kunskapsstyrningvard.se\)](#)

- Under hösten 2022 har LAG Hepatit bildats. Följande har sedan genomförts under hösten 2022:
  - Uppstartsmöten med genomgång av uppdraget, genomgång av den nationella elimineringsplanen, initial behovsanalys och formulering av mål.
  - Framtagning, insamlande och analys av underlag har påbörjats.
  - Påbörjat identifiering av mätindikatorer.
- Med anledning av resultaten från punkt 1 arbetar LAG Hepatit under 2023 vidare med de områden som LAG anser bör prioriteras. Konkret gäller detta bland annat:
  - Att öka tillgången till diagnostik inom kriminalvård (häkten och fängelser).
  - Att ta fram och koordinera informationsinsatser riktade till olika mottagare – vårdpersonal (relevanta specialiteter), patientgrupper, andra identifierade målgrupper. Redan nu bokats in/genomfört pilotinformationstillfällen för personal inom beroendevård, infektion/mikrobio och kriminalvård.
  - Att arbeta för utökad brukarmedverkan, på ett hållbart och tydligt sätt.

7.4 Övriga aktiviteter

- Kontinuerligt arbete i LPO pågår i form av värdering av nya diagnostiska metoder och behandlingar inom området (omvärldsbevakning). Dessutom översyn av regionala riktlinjer och remissgranskningar. LPO deltar i logistiken vid parallella projekt, till exempel det LÖF-initierad 'Säker Sepsis'. Likaså sker löpande arbete inom LAG Läkemedel infektionssjukdomar och LAG läkemedel vaccin.

8 LPO kirurgi och plastikkirurgi

Ordförande: Ulrika Nordgren, ulrika.nordgren@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

- Nationellt pågår arbete med att sammanställa uppdraget för NPO kirurgi och plastikkirurgi. LPO avvaktar det arbetet.

- LPO kirurgi och plastikkirurgi har bidragit i det regionala arbetet med översyn av patienter med ljumskbråck. Syftet med översynen är belysa viktiga faktorer gällande patienter med ljumskbråck. Uppdraget är att beskriva patientens nuvarande och önskade process, belysa framtida sjukdomspanorama, möjligheter med medicinsk teknologisk utveckling samt lämna rekommendation om risker och möjligheter, ur ett medicinskt och omvårdnadsperspektiv, på att öka koncentrationen av ljumskbråcksoperationer till färre hälso- och sjukvårdsutbud.

9 LPO kvinnosjukdomar och förlossning

Ordförande: Christine Rubertsson, christine.rubertsson@med.lu.se

Processledare: Jenny Lönnberg, jenny.lonnberg@skane.se

9.1 Införande av nationell riktlinje för handläggning i graviditetsvecka 41

[Riktlinje för handläggning i graviditetsvecka 41.pdf](#)
(nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- En författargrupp sprungen ur LPO har skrivit ett regionalt tillägg samt patientinformation. Efter en synpunktsrunda har det regionala tillägget publicerats. Riktlinjen är planerat att börja gälla från den 23 januari 2023, alla sjukhus är informerade och påbörjat sitt förändringsarbete för att möjliggöra riktlinjen.
- Uppföljning (efter 6 mån) av hur arbetet har organiserats, genomförts och fortlöper på de olika sjukhusen.

9.2 Fosterdiagnostik

[Fosterdiagnostik - kartläggning och rekommendationer.pdf](#)
(nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LPO har besvarat den öppna remissen för Fosterdiagnostik.
- Under 2023 kommer LPO att bidra i införandet av de nationella rekommendationerna. Inledningsvis kommer LPO göra en analys av den nya riktlinjen i förhållande till de befintliga riktlinjerna sedan lägga en plan för vidare åtgärder baserat på analysen.

9.3 Blödningsrubbning

- LPO har besvarat den öppna remissen för blödningsrubbning.
- LPO inväntar det nationella arbetet.

9.4 Amning

- LPO har varit delaktigt i nomineringsprocessen till LAG amning inom LPO barns och ungdomars hälsa.
- Kontinuerlig avstämning med ordförande i LAG amning.

10 LPO levnadsvanor

Ordförande: Malin Skogström, malin.skogstrom@skane.se

Processledare: Susanna Stenevi Lundgren,
susanna.stenevilundgren@skane.se

10.1 Införande av nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling

[Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor - prevention och behandling.pdf \(kunskapsstodforvardgivare.se\)](#)

- Handlingsplan har tagits fram, där framför allt identifierade gap mellan Region Skånes befintliga vårdprogram för levnadsvanor och det nationella vårdprogrammet har lyfts. Som exempel kan nämnas att all hälso- och sjukvårdspersonal med självständig patientkontakt behöver ha kompetens att uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och att i dialog kunna ge korta, standardiserade råd. I handlingsplanen beskrivs även hur Region Skåne har säkrat upp grundutbudet av utbildningar inom levnadsvaneområdet för vårdpersonal för att kunna tillgodose kompetensbehovet. Det har även tydliggjorts att levnadsvaneområdet behöver lyftas aktivt på ledningsnivå, för att successivt öka användningen av evidensbaserade metoder för levnadsvaneförändring i hälso- och sjukvården.

- Kunskapsstyrningsrådet godkände i december 2022 att det nationella vårdprogrammet ersätter det nuvarande regionala vårdprogrammet. I samråd med riktlinjeredaktionen finns nu nytt vårdprogram samt kortversioner publicerade på Vårdgivare Skåne: [Levnadsvanor, vårdprogram - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/levnadsvanor-vardprogram). Kommunikationsinsats kring detta har gjorts med ett välbesökt webinarium den 29 november (finns tillgängligt även i efterhand [Mediaflow Player \(mediaflowpro.com\)](https://www.mediaflowpro.com) där det nya vårdprogrammet presenterades. Information har också spridits vid två tillfällen i Vårdgivarlyst samt genom utskick till samtliga LPO/förvaltningar.
- Under 2023 jobbar LPO levnadsvanor fortsatt med implementering av vårdprogrammet och detta sker med fördel i samverkan med andra LPO. Utbildningsutbudet och tillgång till nya typer av interventioner bör utvecklas, gärna digitala. Uppdatering av webbutbildning (nivå enkla råd) påbörjas under 2023. Likaså planeras ett eventuellt behandlingsprogram för ohälsosamma matvanor i Stöd- och behandlingsplattformen.

10.2 Implementering av regional riktlinje för rök- och alkoholfri operation

- Uppdateringar av riktlinje: [Regional riktlinje för rök -och alkoholfri operation.pdf - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#), Patientbroschyr: [Goda levnadsvanor inför operation.pdf - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#), checklista till verksamheterna och patientinformation på 1177. Korta digitala utbildningstillfällen finns nu tillgängliga två till tre gånger per termin. LPO ledamot Hanne Tønnesen har föreläst under Läkarsällskapets nationella webinarie med tema prehabilitering, vilket även tillgängliggjorts via Vårdgivare Skåne.
- Under 2023 fortsatt kontakt med förvaltningarna kring vilket stöd de önskar avseende implementering av riktlinjen, samt samverkan med LPO kirurgi och plastikkirurgi.

10.3 Utveckling av riktade hälsosamtal (RHS) i Region Skåne

- Införandet av metoden pågår i Skånes primärvård. Drygt 300 samtalsledare har utbildats och snart är samtliga vårdcentraler i gång med metoden. Under 2022 har nästan 6000 hälsosamtal genomförts. Det beräknas bli minst dubbelt så många under 2023 när inbjudan går ut till de födda 1973 och 1983. *LAG metodutveckling RHS* har bildats under 2022. Ledamöterna representerar Skånes lärosäten och utgör tillsammans med metod- och kompetensstödet en viktig grupp för att utveckla metoden framåt.
- Under 2023 planeras ställningstagande till uppdatering av enkätens matvanedel samt metodstödet handläggningsrutin för hyperkolesterolemi och hypertoni.

10.4 Övriga aktiviteter

Lokala arbetsgrupper (LAG) som bildats under 2022

10.4.1 LAG uppföljning av patienter med graviditetsdiabetes inom primärvården

Uppdragsbeskrivning: Att ta fram en regional riktlinje kring flödet och omhändertagandet av kvinnor efter förlossning som under graviditet diagnostiserats med graviditetsdiabetes. Även omhändertagande av graviditetsdiabetes i specialistvården ingår i arbetet. (Denna LAG har startats tillsammans med LPO kvinnosjukdomar och förlossning, LPO endokrina sjukdomar och Lokalt primärvårdsråd.)

10.4.2 LAG familjestöd

Uppdragsbeskrivning: Att utveckla en tydlig struktur för att arbeta med familjestöd med avsikt att främja hälsosamma levnadsvanor för barn 0–20 år. Arbetat utgår ifrån utredningen ”Börja med barnen!” samt Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor - prevention och behandling. (Denna LAG har startats tillsammans med LPO barn och ungdomars hälsa.)

10.4.3 LAG metodutveckling RHS

Uppdragsbeskrivning: Att tillsammans med metod- och kompetensstödet utveckla metoden framåt för att säkerställa att skåningarna erbjuds en fortsatt evidensbaserad satsning som gör skillnad och följer aktuell

forskning. Lunds universitet, Malmö universitet, Kristianstad högskola samt Centrum för primärvårdsforskning har representanter i gruppen.

LPO levnadsvanor har även bidragit till uppstarten av LAG amning.

11 Lokalt primärvårdsråd (LPR)

Ordförande: Gunilla Malm, gunilla.a.malm@skane.se

Processledare: Karina Petersson, karin.h.petersson@skane.se

11.1 Över-, underdiagnostik och över- och underbehandling

- **Choosing wisely**
Socialstyrelsen har tagit fram ett prioriteringsstöd och flera internationella rörelser arbetar för att minska överanvändning av medicinska resurser: Choosing wisely, Preventing overdiagnosis. LPR har bevakat området nationellt och internationellt. I Sverige är arbetet med Choosing wisely ännu i sin linda men till viss del finns delar av Choosing wisely redan i Sverige via exempelvis STRAMAs arbete och primärvårdskvalitet (PvQ). Dock behövs mer av detta perspektiv. LPR har också fördjupat sig i Region Stockholms arbete inom kunskapsstyrningen (RPO Primärvård), ibland annat en rapport om primärvårdens insatser i siffror.
- **Film/utbildning för representanter i kunskapsstyrningssystemet om PV**
Gruppen bedömer att det föreligger ett stort behov av utbildning av nya primärvårdsrepresentanter i Region Skånes kunskapsstyrningssystem. För att förstå sitt uppdrag bättre kanske det bör vara obligatoriskt för alla som arbetar i kunskapsstyrningsorganisationen. Under året hade gruppen möte med chefen med kunskapsstyrningsenheten kring detta.
- **Checklista över/underdiagnostik**
Nationella primärvårdsrådet har tagit fram en checklista gällande över- och underdiagnostik som ska användas vid framtagning av nya vårdprogram, vårdförlopp och riktlinjer. LPR föreslog att den skulle kunna användas i Region Skåne i samband med implementering av vårdprogram och vårdförlopp.

- **Hur fattas beslut om förändringar av handläggning inom kunskapsstyrningsorganisationen?**

Flera exempel har identifierats på förändring av handläggning av patienter men det är otydligt hur besluten fattas i Region Skåne när det inte kommer i samband med ett nytt vårdförlopp.

Följande planeras i nästa steg:

Choosing wisely

Fortsatt bevakning av området. Ett förslag är att ha en presentation på kommande dialogmöte mellan LPO och LPR (förslag på föreläsare: Anders Lundquist)

Film/utbildning för representanter i kunskapsstyrningssystemet om primärvården

Ta upp frågan igen med nya chefen för kunskapsstyrningsenheten och peka på värdet av utbildning för att deltagarna i LPO och LAG lättare förstår sitt uppdrag.

Checklista över/underdiagnostik

Fortsatt arbete med att implementera den i Region Skåne.

Hur fattas beslut om förändringar av handläggning inom kunskapsstyrningsorganisationen?

Gruppen vill arbeta med att försöka identifiera beslutsprocess och se hur primärvårdsperspektivet kommer in i detta.

11.2 Medverkan i införandeprocessen av personcentrerade vårdförlopp

- LPR har ur ett primärvårdsperspektiv granskat gap-analyser som aktuella LAG/LPO tagit fram.
- I nästa steg kommer LPR fortsätta att medverka i gransknings- och implementeringsprocessen av de olika personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen (PSVF).

11.3 Övriga insatsområden inom LPR

11.3.1 Stödja primärvårdsrepresentanterna i de olika lokala programområden (LPO) resp. lokala arbetsgrupp (LAG)

- Under året har LPR haft dialogmöten med primärvårdsrepresentanter i de olika LPO och LAG för att främja samsyn och tillvara ta primärvårdsperspektivet inom de olika ämnesområdena. En funktionsbrevlåda har inrättats för att underlätta kontakten med oss i LPR.
- Efter önskemål från primärvårdsrepresentanterna i de olika LPO/LAG är ett nytt dialogmöte inbokat i oktober.

11.3.2 Kardiovaskulär prevention, både primär- och sekundärprevention

- LPR gjort en inventering av vad som sker inom kardiovaskulär prevention inom kunskapsstyrningen. LPO hjärt- och kärlsjukdom och LAG läkemedel hjärt- och kärlsjukdomar kontaktades och LAG läkemedel planerar för en föreläsning inom området på Läkemedel i Skåne 2023. Kontakt med LPO Levnadsvanor gällande avstämning av arbetet kring riktade hälsosamtal för 40-, 50-, och 70-åringar.
- Området bedöms väl täckt av övriga LPO inom kunskapsstyrningsorganisationen samt LAG läkemedel. Vi avser därför att avsluta detta insatsområde.

11.3.3 Psykisk hälsa

- Arbetsgruppen har gjort en genomgång av nationella, regionala och lokala rapporter kopplade till psykisk hälsa. Inventerat arbetsgrupper i Skåne som arbetar med att utveckla området. Sett över möjligheten att sammanställa en flödeskarta över gott omhändertagande av patienter med psykisk ohälsa. Nivåbestämt insatser och sett vad som kan erbjudas individuellt och i grupp från olika professioners kompetens.
- Försökt se var förbättringsområden finns för ett mer sömlöst arbetssätt när patienter färdas mellan vårdnivåer. Fokus på hur patienten kommer till rätt behandlare/vårdnivå i rätt tid.

Några av de identifierade utmaning:

- Vården är många gånger fragmentarisk. En patient delas upp i diagnoser i stället för att ses som en hel individ.

- Barn med neuropsykiatriska diagnoser kan ha flera kontakter, inte alltid klart vem som bär det övergripande ansvaret.

Diagnostiken befinner sig inte alls på samma nivå som i andra ämnesområden.

- I nästa steg planeras fortsätta arbeta med GAP mot nuläge och nuvarande regelverk:
  - Vad förväntas vi göra? Uppnår vi detta? Är det rimliga krav? Borde vi göra på annat sätt?
  - Samarbeta mellan vårdcentraler – grupper, hjälpas åt i patientarbetet i stället för att stirra sig blind på kostnad.
  - Vilka professioner är viktiga i arbetet med att främja psykisk hälsa. Vad kan de göra? Utöka kunskap om kompetenser på området. Hur säkerställer vi god och säker vård där det inte finns psykolog?
  - Teambedömningar som ett sätt att spetsa diagnostiken och undvika överdiagnostik.
  - Konsultationsmöjlighet med sekundärvården, till exempel psykiatrisk öppenvård är en viktig funktion som i princip saknas.
- Arbeta med GAP kopplat mot en önskad framtid: Ronder - rätt patient på rätt plats från början, läkare bör inte alltid vara första instans – psykologbedömning, tydligare rehabiliteringsplaner – teambedömningar, kunskapshöjande åtgärder.

11.4 Övriga aktiviteter

- **LPR-möten:** Under året har LPR haft sex möten, tre med möjlighet att delta fysiskt eller digitalt och tre digitala möten.
- **LPR** har haft en rådgivande funktion inför beslut av Förfrågningsunderlag och avtal för vårdcentral 2023 avseende dokumenten Kvalitetsindikatorer på vårdcentral 2023 och Riktlinje för medicinskteknisk och medicinsk utrustning för vårdcentraler 2023.
- **LPR** har bidragit till Behovsrapporten 2022 gällande bedömning av befolkningens behov av hälso- och sjukvård från primärvården.
- **LPR har samverkat med andra LPO-er:** Medlemmar från LPR har samverkat och diskuterat insatser och vård på primärvårdsnivå vid möten med LPO akutsjukvård, LPO reumatiska sjukdomar, LPO mag- och tarmsjukdomar, LPO äldres hälsa samt LAG kroniskt obstruktiv

lungsjukdom.

- **LPR har haft dialog med ordförande i Kunskapsstyrningsrådet** om betydelsen av att utveckla organisationen för kompetenshöjande insatser för personal inom regional och kommunal nivå.
- **LPR** har samverkat med processledare för PSVF angående information och utbildning för personal inom primärvården inför implementering av PSVF.
- **Samverkan med Allmänläkarkonsult Skåne (AKO Skåne):** Under året har LPR haft tätt samarbete med AKO Skåne avseende granskningar av vårdprogram och vårdförlopp.
- **Gäster på LPR-möten:** Petra Vogt, ordförande i nationellt primärvårdsråd, informerade om kunskapsstyrningssystemets vision och målbild samt det nationella primärvårdsrådets uppdraget och det övergripande syftet. Processledarna Emma Ekberg och Kerstin Zettervall presenterade arbetet med implementeringen av de personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.
- **Granskningar av vårdprogram från andra aktörer:** LPR har även granskat vårdprogram från Socialstyrelsen.
- **Avhopp:** Under året har fem medlemmar lämnat LPR och fyra nya medarbetare är rekryterade.

12 LPO lung- och allergisjukdomar

Ordförande: Johan Svahn, johan.j.svahn@skane.se

Processledare: Kerstin Zettervall, kerstin.zettervall@skane.se

12.1 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL del 1)

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Kroniskt obstruktiv lungsjukdom \(KOL\).pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- GAP-analys och åtgärdsförslag genomfördes av LAG KOL.

- Dialog har förts med LPR angående åtgärdsförslagen, och efter några kompletterande klargöranden har LPR godkänt förslagen. Fråga kring åtgärdsförslaget angående FEV1/FEV6-mätning har inkommit från LPO Medicinsk diagnostik och har besvarats av LAG KOL.
- En subgrupp i LAG KOL utsågs att arbeta med framtagande av en enklare behandlingsplan.
- I nästa steg kommer LAG KOL fortsätta i införandeprocessen med att ta fram handlingsplan med konkret beskrivning av aktiviteter (vad, när och hur) samt utforma kommunikationsplan.
- Slutföra arbetet med framtagande av förslag på behandlingsplan.

12.2 Obstruktiv sömnapné hos vuxna

- Framtagandet av vårdförloppet pågår.
- Vårdförloppet gick på remiss vilken besvarades. De remissvar som inkom föranledde en större omarbetning av det första förslaget.
- LPO inväntar det nya förslaget.

12.3 Matallergi, inklusive anafylaxi

- Framtagandet av NVP och vårdförloppet pågår.
- Medlemmar i LPO har besvarat nationell remiss och inväntar beslut på färdigställt vårdförlopp.
- LPO inväntar det nya förslaget.

12.4 Lungfibros

- Framtagandet av NVP och vårdförloppet är under uppstart.
- Medlemmar i LPO har besvarat nationell remiss och inväntar beslut på färdigställt vårdförlopp.

12.5 Övriga aktiviteter

LPO har yttrat sig kring följande remisser:

- Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (PSVF).
- Lungfibros (PSVF).
- Matallergi, inklusive anafylaxi (PSVF).
- Obstruktiv sömnapné hos vuxna (PSVF).

13 LPO mag- och tarmsjukdomar

Ordförande: Daniel Klintman, daniel.klintman@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

13.1 Införande av personcentrerat sammanhållet vårdförlopp för vuxna med IBD (inflammatorisk tarmsjukdom)

[Nationellt vårdprogram för vuxna med inflammatorisk tarmsjukdom \(IBD\).pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Vårdförloppet IBD godkändes av styrgruppen i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) i juni 2022. En lokal arbetsgrupp (LAG) IBD som ska stödja införandet av vårdförloppet har bildats och bemannas.
- Införandet av vårdförloppet sker i enlighet med den regionala införandeprocessen för vårdförloppen. Första steget i införandeprocessen, gapanalys med åtgärdsförslag kommer att vara klar under våren 2023.
- Under 2023 fortsätter LAG IBD att stödja införande av vårdförloppet.

13.2 Införande av nationellt vårdprogram för levercirros

[Nationellt vårdprogram för levercirros.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Nationellt vårdprogram (NVP) för levercirros godkändes av SKS i oktober 2022. LAG levercirros har beslutats av KS-rådet december 2022 och bemanningen planeras. LAGs uppdrag är att:
  - genomföra gapanalys för att belysa eventuella gap mellan det aktuella läget samt intentionerna i vårdprogrammet,
  - ta fram regionala tillägg (kompletterande information) som ska tydliggöra de nationella rekommendationerna samt
  - göra det nationella vårdprogrammet enkel och lättillgänglig för vårdpersonal.
- Under 2023 bemannas LAG levercirros och därefter påbörjas planeringen för att stödja införande av nationella vårdprogrammet i enlighet med uppdragsbeskrivningen.

13.3 Framtagande av regional riktlinje för koloskopi

- På uppdrag av regional hälso-och sjukvårdsledning (RHL) har LAG endoskopi bildats. Uppdraget var att ta fram beslutsstöd dvs. Regional riktlinje för endoskopi som ska omfatta remissprocessen, laxering, hantering av PAD- svar samt ta fram prognos av framtida behov inom endoskopier kopplat till den demografiska utvecklingen med allt fler äldre i befolkningen.
- LAG har färdigställt regional med. riktlinje (RMR) för koloskopi. Riktlinjen har lämnats till KS-rådet för godkännande. Införandet av riktlinjen sker efter att denna fastställs av regiondirektören.

14 LPO medicinsk diagnostik

Ordförande: Elin Trägårdh, elin.tragardh@skane.se

Processledare: Emma Ekberg, emma.ekberg@skane.se

14.1 Förstudie om upphandling av remittentstöd för radiologiska och nuklearmedicinska undersökningar

- Den nationella arbetsgruppen har färdigställt sitt arbete. Under året har LPO medicinsk diagnostik lämnat synpunkter. Frågan om förestående upphandling av remittentstöd vid radiologiska undersökningar har slutligen landat hos Inera.
- I nästa steg ska huvudmännen ta ställning till frågan. LPO medicinsk diagnostik bevakar detta och besvarar vid behov remisser och frågor.

14.2 Diagnostisk cancergenomik – Utveckling av nationella riktlinjer för klinisk implementering av storskalig DNA-sekvensering

- En arbetsgrupp under RCC har startats. Arbetet kommer troligen att ske i samarbete med NPO MD. LPO medicinsk diagnostik har bevakat arbetet.
- I nästa steg ska LPO medicinsk diagnostik bevaka detta och besvarar vid behov frågor.

14.3 Nationell blodförsörjningsplan och beslutsstöd för blodanvändning

- En nationell arbetsgrupp har startats. Arbetsgruppen inkluderar medarbetare från Region Skåne.
- LPO medicinsk diagnostik bevakar detta och besvarar vid behov remisser och frågor.

14.4 Nationell strategi för digitalisering av bilddiagnostik inom patologi

- En nationell arbetsgrupp har startats.
- LPO medicinsk diagnostik bevakar detta och besvarar vid behov remisser och frågor.

14.5 Övriga insatsområden inom LPO

14.5.1 Ordnat införande av slutsatserna i HTA-rapporten "arbetsprov vid misstänkt kronisk kranskärlssjukdom"

- LPO medicinsk diagnostik har inrättat en tillfällig LAG för att ta fram en plan över implementering av slutsatser i HTA-rapporten "Arbetsprov vid misstänkt kronisk kranskärlssjukdom – En jämförelse med andra bild- och funktionsdiagnostiska metoder" och tillhörande yttranden från metod- och prioriteringsrådet i Region Skåne. Arbetsgruppen är i slutfasen av sitt arbete. Det beräknas färdigt under våren 2023.
- I nästa steg ska rapport lämnas till kunskapsstyrningsrådet för godkännande.

14.5.2 Stödjer införandet av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp

- LPO medicinsk diagnostik har tagit del av och vid behov lämnat synpunkter på gapanalyser avseende följande vårdförlopp: höftledsartros (del 1), kritisk benischemi, kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom, stroke och TIA (del 1), KOL, del 1, hjärtsvikt och osteoporos.
- I nästa steg ska LPO medicinsk diagnostik fortsätta svara på remisser, ta del av och vid behov lämna synpunkter på gapanalyser och handlingsplaner samt stötta vid bemanning av lokala arbetsgrupper.
- LPO medicinsk diagnostik kan vara stöd om det finns behov av utbildningsinsatser.

14.5.3 Riktlinjer/rutiner för remiss till bild- och funktionsmedicin för diagnostik

- Inledande möte med LPO akut vård och lokala primärvårdsrådet har genomförts avseende remittering för misstänkt lungemboli eller djup ventrombos.
- LPO medicinsk diagnostik inväntar återkoppling från LPO akut vård.

14.5.4 Samarbeten med andra lokala programområden (LPO)

- LPO medicinsk diagnostik har under året samarbetat med andra programområden genom att hjälpa till med nomineringar till arbetsgrupper, och svara på frågor från andra LPO.
- LPO medicinsk diagnostik kommer utifrån behov att samarbeta med andra lokala programområden.

15 LPO nervsystemets sjukdomar

Ordförande: Stefan Olsson Hau, stefan.olssonhau@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

15.1 Införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp Stroke/TIA (del 1 och del 2)

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Stroke och TIA - tidiga insatser och vård.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Stroke och TIA - fortsatt vård och rehabilitering.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Vårdförloppet stroke/Tia tidiga insatser och vård (del 1) godkändes av styrgruppen i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) i maj 2020 och reviderades i september 2022. Lokal arbetsgrupp (LAG) stroke/Tia har arbetat med införande av vårdförloppet i enlighet med den regionala införandeprocessen. Gapanalysen är genomförd och åtgärdsförslagen presenterade för KS-rådet. Arbetet med handlingsplan pågår.
- Vårdförloppet stroke/Tia fortsatt vård och rehabilitering (del 2) godkändes i september 2022. Planeringen för att stödja införande av

PSVF stroke/Tia del 2 inleds under 2023. Införandet sker i enlighet med den regionala införandeprocessen.

- Ett antal nationella riktlinjer kopplade till stroke har tagits fram och deras införande kommer att vävas in i samband med införande av vårdförloppen.
  - Riktlinje för bedömning och handläggning av dysfagi efter stroke (mars 2022 uppdaterad version):
[Riktlinje för bedömning och handläggning av dysfagi efter stroke.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för bedömning av munhälsa efter stroke samt för regionernas tandvårdsstöd (januari 2023) :
[Riktlinje för bedömning av munhälsa efter stroke samt för regionernas tandvårdsstöd.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för ny rehabiliteringsbedömning efter stroke (2019 rev. 2021 och 2022) :
[Riktlinje för ny rehabiliteringsbedömning efter stroke.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för uppföljning efter stroke och TIA – Post-stroke-checklistan (2019 rev. 2021 och 2022):
[Riktlinje för uppföljning efter stroke och TIA – Post-stroke-checklistan.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för handläggning av reperfusionsbehandling vid ischemisk stroke (2020, rev. 2022 och 2023):
[Riktlinje för handläggning av reperfusionsbehandling vid ischemisk stroke.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för handläggning av kryptogen stroke – slutning av PFO (2019 rev. 2020, och 2022):
[Riktlinje för handläggning av kryptogen stroke - slutning av PFO.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
  - Riktlinje för tidig understödd utskrivning från sjukhus med rehabilitering i hemmet efter stroke (2019 rev. 2021 och 2022):
[Riktlinje för tidig understödd utskrivning från sjukhus med rehabilitering i hemmet efter stroke.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

15.2 Införande av vårdförloppet Långvarig smärta, vuxna

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Smärta - långvarig, hos vuxna.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Vårdförloppet långvarig smärta, vuxna beslutades i oktober 2022. Lokal arbetsgrupp (LAG) smärta har fått ett utökat uppdrag att stödja införande av vårdförloppet långvarig smärta, vuxna. LAG ska kompletteras i första hand med representanter från primärvården. Nomineringarna pågår.

15.3 Införande av vårdförloppet Epilepsi

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Epilepsi.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Vårdförloppet epilepsi beslutades i oktober 2022). En lokal arbetsgrupp (LAG) epilepsi för införande av vårdförloppet bildats och bemanningen av gruppmedlemmarna planeras under våren 2023. Införandet av vårdförloppet sker i enlighet med den regionala införandeprocessen.

15.4 Införande av riktlinje för behandling av narkolepsi hos barn och vuxna

[Riktlinje för behandling av narkolepsi hos barn och vuxna.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Riktlinje för behandling av narkolepsi hos barn och vuxna publicerades i februari 2022.
- LPO planerar för omhändertagande av riktlinjen.

16 LPO njur- och urinvägssjukdomar

Ordförande: Anders Christensson, anders.christensson@skane.se

Processledare: Mats Andersson, mats.g.andersson@skane.se

16.1 Nationellt vårdprogram för kronisk njursjukdom

[Nationellt vårdprogram för kronisk njursjukdom.pdf](#)
([nationelltklinisktkunskapsstod.se](#))

- Genomgång av det nationella vårdprogrammet för kronisk njursjukdom och överfört den viktigaste och mest relevanta medicinska informationen till ett samlat överskådligt program benämmt ”Kronisk njursjukdom - tidig upptäckt och behandling” som redovisas i A3-format. Förankring och godkännande av samsyn och innehåll med Södra sjukvårdsregionens medlemsregioner har genomförts. Implementeringen av vårdprogrammet sker genom en arbetsgrupp vars deltagare representerar regionens olika förvaltningar.
- I nästa steg sker uppföljning av tillämpningen och följsamheten till vårdprogrammet.

16.2 Nationellt vårdprogram för stensjukdom i övre urinvägarna

[Nationellt vårdprogram för stensjukdom i övre urinvägarna.pdf](#)
([nationelltklinisktkunskapsstod.se](#))

- Nytt vårdprogram är framtaget och finns tillgängligt. Implementering av programmet har påbörjats.
- Fortsatt implementering och parallellt behöver det ske ett förtydligande av vem som utför vilka medicinska insatser när det gäller primärvården, akuten och urologen.

16.3 Övriga insatsområden inom LPO

16.3.1 Vaskulit

- LAG bildad och förslag till regionalt vårdprogram är framtaget.
- Det som återstår är godkännandeprocessen och därefter är nästa steg att tillsammans med övriga regioner i Södra sjukvårdsregionen godkänna vårdprogrammet som ett gemensamt regionalt vårdprogram.

16.3.2 Riktlinjer för övertänjd blåsa

- Vid införandet av SDV måste riktlinjerna för övertänjd blåsa vara samma i hela regionen. Därför har det skett ett betydande arbete med både förankring och samsyn av vilka riktlinjer som ska gälla i regionen.

- Säkerställa att den framtagna och gemensamma riktlinjen tillämpas i det kliniska arbetet framöver.

16.3.3 Läkemedel för njur- och urinvägssjukdomar

- LAG är bildat vilket är nödvändigt för att läkemedelsfrågorna ska få en allsidig belysning.
- Säkerställa representation i hela Skåne och olika vårdområden samt öka samarbetet med informationsapotekare.

16.3.4 Residualurin – gemensam skånsk riktlinje för SDV

- Det finns ett objektiva medicinskt behov att fastställa vilken residualvolym som ska gälla speciellt i samband med införandet av SDV. En arbetsgrupp har bildats.
- Framtagande av gemensamt PM och därefter beslut att riktlinjen ska gälla.

17 LPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation

Ordförande: Anna Forsberg, anna.forsberg@med.lu.se

Processledare: Sandra Hedberg, sandra.hedberg@skane.se

17.1 Transporter av kritiskt sjuka mellan sjukhus i Region Skåne

- Nationellt arbete pågår. LPO har nominerat personer till en NAG om transporter av kritiskt sjuka och följer arbetet som sker i denna NAG.
- När riktlinjer är framtagna och godkända ska LPO diskutera hur implementering kan ske i Region Skåne i samarbete med berörda verksamhetschefer

17.2 Jämlik transplantationsvård

- LPO har säkerställt att det finns vårdprogram för hjärttx och lungtx. Övriga områden det vill säga pankreastx och njurtx behöver utveckla vårdprogram.
- Samverkan med arbetsgruppen för Transplantationscentrum SUS har inte etablerats på ett funktionellt sätt. Samverkan med DAL och DAS-

nätverken i Skåne har etablerats. Samverkan med Processgruppen för thoraxtransplantation finns genom Rikard Linnér och Anna Forsberg.

- LPO har utsett sakkunniggranskare för SoB Organtransplantation för jämlikt och personcentrerat kunskapsstöd till organmottagare.
- Vi har nominerat personer till en NAG för organdonation.
- I nästa steg planeras att SoB Organtransplantation kommer i bruk våren 2023. Programmet ska presenteras för LPO PIVoT 230427.

17.3 Övriga insatsområden

17.3.1 Anestesi av barn med särskilda behov i samband med tandvård

- LPO har tagit fram en riktlinje för anestesi av barn med särskilda behov i samband med tandvård. Uppdraget är avslutat.

17.4 Övriga aktiviteter

- Utöver ovanstående insatsområden har vi arbetat med implementeringen av NRFiT som ska ske i hela Sverige.
- Vi har bidragit till framtagande av ett kunskapsunderlag för användande av halogenerade anestesigaser inom Region Skåne.

18 LPO psykisk hälsa

Ordförande: Bo Knutsson, bo.knutsson@skane.se

Processledare: Bim Soerich, bim.soerich@skane.se

18.1 Införande av vårdförlopp schizofreni – förstagångsinsjuknande

[Schizofreni - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG schizofreni har arbetat med införande av Vårdförlopp schizofreni – förstagångsinsjuknande genom gap-analys och framtagande av handlingsplan, vilken förankrats i LPO och beslutats i KR.
- LAG schizofreni kommer under kommande år även införa Vårdförlopp schizofreni – fortsatt vård och behandling. För detta har kompletteringar av gruppens kompetens skett.

18.2 ADHD och autism

[Nationella riktlinjer för vård och stöd vid adhd och autism 2022.pdf \(socialstyrelsen.se\)](#)

- LAG adhd autism har startats för att arbeta vidare med det prioriterade området och bland annat arbetat med implementering av VIP adhd.
- LAG adhd autism planerar implementering av Socialstyrelsens Nationella riktlinje för adhd och autism samt fortsatt arbete med VIP adhd.

18.3 Psykologisk behandling

- LAG psykologisk behandling har startats för att arbeta vidare med det prioriterade området, bland annat genom implementering av nationella riktlinjer. LAG psykologisk behandling är även beredningsgrupp med expertkunskap kring psykologisk behandling till LPO vid frågor kring bland annat digitala behandlingar.
- LAG psykologisk behandling arbetar för en resurseffektiv psykoterapi, bland annat genom att göra en analys av vilka insatser som erbjuds i Region Skåne och komma med förslag på åtgärder för stegvis vård och effektiva behandlingsmetoder, initialt med fokus på primärvården men med sikte på ett samlat grepp om psykologisk behandling inom såväl primär- som specialistvård i Skåne.

18.4 Beroende

- LPO har beslutat starta LAG beroende men ännu inte identifierat LAG-medlemmar.
- Förväntade förändringar kopplat till den nyligen presenterade *SOU 2021:93 Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet* bedöms medföra behov av LAG.

18.5 Övriga aktiviteter

- LPO har reviderat Regional riktlinje för förbättrad somatisk hälsa för personer med allvarlig psykisk sjukdom.
- LPO har reviderat Regional riktlinje för vård och behandling vid psykisk ohälsa hos vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.
- LPO har lämnat synpunkter på ett stort antal kunskapsstöd.
- LPO har bidragit till Region Skånes behovsprocess.

- LPO har medverkat i revision av handläggningsöverenskommelse primärvård-specialistpsykiatri.
- Fortsatt arbete med synpunkter på kunskapsstöd och bidrag till Region Skånes behovsprocess. Bevaka kommande PSVF Depression och PSVF Självskadebeteende då det kommer behövas nya LAG inom dessa områden.

19 LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin

Ordförande: Helena Magnusson, helena.magnusson@skane.se

Processledare: Anja Nyberg, anja.nyberg@skane.se (avgående processledare) Andreas Johansson, andreas.s.johansson@skane.se

19.1 Rehabilitering vid postcovid

- LAG postcovid har bildats under 2022 och har följt upp utvecklingen inom området postcovid bland annat kartlagt antal vårdkontakter med anledning av diagnos postcovid (U09.9), kontinuerligt följt upp läget inom kommunal vård och omsorg, primärvård, barnmedicin samt övrig specialistvård, inklusive psykiatri, med avseende på postcovid-tillstånd. LAG har även följt upp regionens postcovidmottagningar, samt utgjort en plattform för erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan dessa.
- LAG har fått förlängt uppdrag fram till 2024 och ska fortsätta inhämta och sammanställa uppgifter om prevalens, bevaka kunskapsläget kring utredning, diagnostik och behandling inklusive rehabilitering samt följa framtagandet och kunskapsläget kring den av Södra sjukvårdsnämndens beslutade regionala specialiserade postinfektuösa mottagningen och hur det möter postcovidgruppens vårdbehov.

19.2 Insatsområde generisk modell för rehabilitering

[Generisk modell för rehabilitering och delar av försäkringsmedicinskt arbete - för klinisk verksamhet.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Under 2021 har *den generiska modellen för rehabilitering och delar av försäkringsmedicinskt arbete för integrering i personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp* godkänts av styrgruppen i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) 2021-03-19.

- Under året har det förts dialoger såväl på nationell som regional och lokal nivå som berör införande av denna modell. Det konstateras att modellen inte är ett vårdförlopp. Modellen togs fram för att beskriva rehabiliteringsprocessen och riktar sig till alla patientgrupper på alla vårdnivåer. Modellen är även ett underlag till sakkunniga inom NAG i deras arbete med framtagande av vårdförloppen.
- Samtliga LPO som berörs av rehabilitering ska ta hänsyn till/utgå ifrån denna generiska modell i sitt arbete med införandet av vårdförloppen.
- *Den generiska modellen för rehabilitering och delar av försäkringsmedicinskt arbete - för klinisk verksamhet* är en bearbetad version och riktar sig till kliniska verksamheter, såväl till ledning som till medarbetare.
- LPO har skickats den generiska modellen till rehabiliteringskoordinatorerna inom Region Skåne. Underlaget sprids också via de utbildningar som arrangeras inom området försäkringsmedicin.

19.3 Gränssnittet och samordningen vid övergången till vuxensjukvården för barn- och ungdomshabiliteringens målgrupp

- NAG-gränssnitt och samordning för övergången till vuxensjukvården för habiliteringens målgrupp-startade 23/5.
- LPO har nominerat representanter från Region Skåne till NAG. Ordförande har bidragit med aktuella dokument från Region Skåne.
- LPO avvaktar den nationella rapporten som publiceras preliminärt under juni 2023. Rapporten är underlag för arbetet med att minska variation och skapa en mer jämlik vård för målgruppen.

19.4 Vårdförlopp traumatisk hjärnskada

- Vårdförloppet har varit på remiss och medlemmar i LPO har fått möjlighet att yttrats sig om vårdförloppet. LPOs medlemmar som representerar barnrehab. resp. vuxenrehab. har inkommit med var sitt remissvar.
- LPOs medlemmar från vuxenrehab ordnade en workshop för att samla in synpunkter i samband med remissvaret.
- LPO planerar ansöka om att bilda LAG TBI för införande av vårdförloppet. Förberedelserna avseende LAGs uppdrag och sammansättning pågår.
- Införande av vårdförloppet påbörjas under 2023, så fort PSVF TBI är godkänt.

19.5 Jämlik hälsoutveckling inom området habilitering

- LPO avvaktar NPOs arbete.
- Samverkan med LPO Levnadsvanor när det nationella arbetet är klart.

19.6 Övriga insatsområden inom LPO

19.6.1 LAG försäkringsmedicin

- LAG har genomfört grundutbildning för läkar- fysioterapi- och arbetsterapeutprogrammen på Lunds universitet, basutbildning för rehabiliteringskoordinatorer samt utbildning för försäkringsmedicinskt sakkunniga läkare.
- LAG har bland annat genomfört uppföljning av rehabiliteringskoordinatorer på SUS och inom primärvården samt uppföljning av organisatoriska effekter för enheter som har en rehabiliteringskoordinator som genomgått basutbildning 2,5 dagar samt 7,5 hp,
- Diskussion om att genomföra försäkringsmedicinskgrundutbildning för läkare i termin 11 och 12 fortsätter under 2023.

19.7 Övriga aktiviteter

- LPO har yttrat sig om remisser från SKR respektive AKO.
- LPO har identifierat behov av att ta fram vårdförlopp för cerebral pares och lyft frågan till NPO.

20 LPO reumatiska sjukdomar

Ordförande: Jon Einarsson, jon.einarsson@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

20.1 Införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp Reumatoid artrit samt Reumatoid artrit – etablerad

[Reumatoid artrit \(RA\) - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

[Reumatoid artrit - etablerad - Nationellt kliniskt kunskapsstöd
\(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG reumatoid artrit har i samband med införande av vårdförloppet **reumatoid artrit** genomfört gapanalys, identifierat förbättringsåtgärder samt tagit fram Handlingsplan kopplad till införande av vårdförloppet. Kunskapsstyrnings råd (KS-råd) har godkänt handlingsplanen och därefter har verksamheterna vidtagit förbättringsåtgärder. Vårdförloppet har införts inom specialistvården.
- LAG reumatoid artrit kommer under 2023 att stödja införande av vårdförloppet **reumatoid artrit– etablerad**. Införandet av vårdförloppet sker i enlighet med den regionala införandeprocessen.

20.2 Införande av personcentrerat sammanhållet vårdförlopp Jättecellsarterit

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Jättecellsarterit \(GCA\)
\(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- Arbetet med framtagande av vårdförloppet inom NAG pågår och förväntas vara klar under våren 2023.
- Efter att vårdförloppet godkänts får LAG artrit i uppdrag att stödja införande av vårdförloppet i enlighet med den regionala införandeprocessen.

20.3 Patientutbildning vid reumatiska sjukdomar

- Arbetet inom nationella arbetsgruppen (NAG) som ska ta fram patientstöd vid reumatiska sjukdomar pågår. LPO avvaktar det arbetet.

20.4 Övriga insatsområden inom LPO

20.4.1 Utveckla samverkan mellan primärvården och reumatologkliniken

Framtagandet av vägledning för samverkan mellan de primärvården och specialistvården har pausats efter dialog med primärvården.

20.4.2 Översyn av rehabilitering

Översynen av rehabiliteringsbehov har gjorts för patientgruppen reumatoid artrit i samband med införande av vårdförloppet.

21 LPO rörelseorganens sjukdomar

Ordförande: Anna Stefánsdóttir, anna.stefansdottir@skane.se

Processledare: Susanna Stenevi Lundgren,
susanna.stenevilundgren@skane.se

21.1 Införande av vårdförloppet Höftledsartros (del 1) samt vårdförloppet Knäledsartros (del 1)

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Höftledsartros \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Knäledsartros.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG artros har lämnat GAP-analys och handlingsplan till LPO för prioritering. Arbetar nu vidare med åtgärderna i handlingsplanen. Samtidigt pågår arbete med PSVF knäledsartros – del 1 och målsättningen att införa dessa två PSVF samtidigt.
- I nästa steg planeras att implementeringen av vårdförloppet slutförs i berörda verksamheterna.

21.2 Införande av nationellt vårdprogram Distala radiusfrakturer

[Nationellt vårdprogram för behandling av distala radiusfrakturer.pdf \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG har inte kommit i gång med sitt arbete.
- I nästa steg planeras byte av sammankallande för gruppen. Pågående arbete med analys av nulägesbild.

21.3 Införande av vårdförloppet Ländryggssmärta och MR-översikt

- Nationellt pågår arbete med framtagande av vårdförloppet ländryggssmärta.
- Nominering till LAG ländryggsbesvär. Kontakter med företrädare för bild och funktion och framkommit att MR översikt inte längre finns med i utbudet av undersökningar.

- Så snart det nationella PSVF ländryggsbesvär är klart börjar LAG ländryggsbesvär sitt arbete med GAP-analys och implementering.

21.4 Övriga aktiviteter inom LPO

- LPO rörelseorganens sjukdomar har haft gemensamt möte med LPO levnadsvanor och hoppas kunna dra nytta av varandras arbete.
- Vi har följt utvecklingen av införande av digital artrosskola. Ett pilotprojekt har precis startats upp av vårdcentraler inom RS.

22 LPO sällsynta sjukdomar

Ordförande: Marie Stenmark Askmalm, marie.stenmarkaskmalm@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

- LPO sällsynta sjukdomar har bemannats under våren 2022 och har på grund av fördröjningen i uppstarten av gruppen inte tagit fram verksamhetsplan för 2022.
- LPO sällsynta sjukdomar är även RPO sällsynta sjukdomar.
- Under 2022 har gruppen bland annat yttrat sig om remisser, bidragit i behovsprocessen, diskuterat regionens process kring ERN.

23 LPO tandvård

Ordförande: Claes Virdeborn, claes.virdeborn@skane.se

Processledare: Malin Skoog, malin.e.skoog@skane.se

23.1 Tandvård för barn och unga vuxna

- Region Skåne avtalar med utförare av allmän och specialiserad tandvård för barn och unga vuxna 0–23 år, dvs under den tid då patienterna omfattas av den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården. Den utförda tandvården i dessa åldersgrupper följer ett nu befintligt vårdprogram för barn och unga vuxna. Vårdprogrammet reglerar bland annat riskbedömningar, revisionsintervall för undersökningar och vilken omhändertagandenivå som gäller för olika åldersgrupper.

- Då munhälsan för barn och unga 0–23 år förändras över tid behöver ett nytt vårdprogram framställas för att vara uppdaterat till det aktuella hälsoläget, samt till de arbetssätt som råder inom tandvården.
- LAG Tandvård för barn och unga vuxna har bildats och fastställts av Kunskapsstyrningsrådet. Det är en permanent LAG som har till första uppgift att revidera det befintliga vårdprogrammet. Gruppen har påbörjat sitt arbete med målsättningen att leverera ett nytt vårdprogram som kan börja gälla från och med 240101.
- Gruppen fortsätter med sitt arbete och har arbetsmöten inbokade under 2023.

23.2 Tandreglering för barn och unga vuxna

- För att få kostnadsfri tandregleringsbehandling (ortodonti) i Region Skåne inom den specialiserade tandvården för barn och unga vuxna 0–23 år görs ett urval. Om patienten har en bettavvikelse som enligt skåneindex medger en kostnadsfri tandregleringsbehandling utfärdas en betalningsgaranti.
- Under år 2021 ökade urvalsprocenten markant. Enligt tidigare beslut ska urvalsprocenten vara under 35% och baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. År 2021 var urvalsprocenten 43,9%. Uppdraget är att utreda och ta fram ett skåneindex som främjar jämlik vård och urval samt grunda sig på vetenskap och beprövad erfarenhet. Gruppen har påbörjat sitt arbete med målsättningen att leverera ett nytt skåneindex som kan börja gälla fr o m 240101.
- Gruppen fortsätter sitt arbete och har arbetsmöten inbokade under 2023.

24 LPO äldres hälsa och palliativ vård

Ordförande: Anne W. Ekdahl, anne.w.ekdahl@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

24.1 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom

[Kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](https://www.nationellt.kunskapsstod.se/kognitiv-svikt-vid-misstankt-demenssjukdom)

- LAG kognitiv svik vid misstänkt demenssjukdom beslutades i KS-rådet 2020-11-05 med uppdrag att stödja införande av vårdförloppet.
- Utgående från GAP-analys och beslut i LPO äldres hälsa och palliativ vård om prioriteringar har LAG kognitiv svikt arbetat med förslag på åtgärder inom de områden som kräver förbättringsarbete för att möjliggöra arbete enligt vårdförloppet. Målet är en handlingsplan med åtgärder som har direkt relevans för och är förankrade i vårdförvaltningarnas organisation, samt så långt som det är möjligt även inom kommunal primärvård och socialtjänst.
- En stor del av förbättringsåtgärderna gäller kompetenshöjning. Här har LAG kognitiv svikt genomfört en inventering av befintliga utbildningar och tagit fram ett behovsunderlag.
- Möjligheterna till uppföljning av resultat har utretts och befunnits vara bristfälliga. En öppning finns sedan nyligen i att PMO och Melior har öppnat för förändringar i mallar, mätvärdeslistan etcetera
- En särskild utmaning gäller utredningstiderna. Dels är det oklart hur långa de egentligen är (se stycket ovan), dels har väntetider till utredning hos specialist länge varit långa (för en stor andel patienter överskrider vårdgarantin, stora geografiska skillnader finns). Väntetider till CT/MR har utretts och stora skillnader inom Skåne har identifierats. Från specialistminnesmottagningarna har inga konkreta förbättringsförslag inkommit utöver att de bedömer att ett resurstillskott krävs. LPO äldres hälsa och palliativ vård har initierat en utredning av mottagningarnas arbetssätt.
- Behovsunderlag för kompetenshöjande åtgärder har tagits emot av HSS:s enheter för kunskapsstyrning samt kvalitetsutveckling och produktionsstyrning. HSS kommer arbeta vidare tillsammans med utförarorganisationer som Lärredaktionen, PUE och AKO för att få konkreta utbildningsinsatser till handlingsplanen. För ökad tillgång till specialistkonsult i primärvården finns också ett förslag på införande av ett Skånegemensamt konsulttelefonnummer.
- För att öka möjligheterna till uppföljning kommer LAG kognitiv svikt att arbeta med förvaltningsgrupperna för Melior och PMO så att anteckningsmallar anpassas till vårdförloppet och utformas på ett sådant sätt att det blir lätt för personalen att mata in data strukturerat. Tydliga anvisningar för inmatning av data kommer finnas i det regionala vårdprogrammet som är under revidering.
- Åtgärder i handlingsplanen för att korta utredningstider kommer initialt fokusera på väntetider till specialist. Dessa åtgärder kräver fortsatta diskussioner mellan kunskapsstyrningsorganisationen, berörda enheter samt förvaltningsledningar.

24.2 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Palliativ vård

[Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Palliativ vård.pdf](#)
(nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LAG palliativ vård beslutades i KS-rådet 2020-11-05 med uppdraget att stödja införande av vårdförloppet.
- Arbetsgrupp är bemannad med representation från samtliga sjukhusförvaltningar och primärvård. Kommun- samt patient-representant finns med i gruppen. Representanter från LAG läkemedel och Palliativ registret adjungeras in. Nulägesinventering över den allmänna och specialiserade palliativa vården i Skåne är genomförd och arbete med GAP-analys pågår. Samarbete med Enheten för dataanalys och registercentrum (DARC) och Palliativ registret har inletts.

24.3 Sköra äldre

- LAG sköra äldre har bildats och beslutats av KS-rådet 2020-11-05 innan NAG skörhet bildats. LPO har bevakat arbete i NAG sköra äldre och avvaktat med att bemanna LAG sköra äldre.
- NAG skörhet har nu beslutat om att ett av de rekommenderade verktyg för identifikation av skörhet är Clinical Frailty Scale (CFS). LPO ser över möjligheten att i samarbete med SUS, utveckla informations-material om CFS och omhändertagande av skörhet under beaktande av vad som finns nationellt – inte minst i Västra Götalandsregionen och Region Kronoberg.

24.4 Hälsofrämjande och förebyggande arbete

- LPO levnadsvanor har startat pilotprojekt Riktade hälsosamtal för 70+ inom primärvården. LPO äldres hälsa och palliativ vård har varit delaktig i planeringsfasen av projektet och inkommit med synpunkter.
- LPO äldres hälsa och palliativ vård önskar ta fram ett nytt frågeformulär för hälsosamtal som är mer anpassad till äldre/sköra äldre, över 80. I frågeformuläret ska frågor såsom inkontinens, risk för fall, ensamhet samt existentiell hälsa finnas med.

24.5 Utbildningsinsatser

- LPO har diskuterat behov av utbildningsinsatser bland annat utbildning i bedömningsinstrument Clinical frailty scale (CFS) för identifikation av

skörhet, då denna rekommenderats av NAG skörhet. LPO kommer att undersöka om det finns planera för att ta fram en nationell utbildning i CFS.

- LPO har även diskuterat behov av utbildning i existentiell hälsa för vårdpersonal.
- För utbildningsbehov inom kognitiv svikt se Insatsområde 1. Införandet av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom.
- LAG läkemedel äldres hälsa har under året genomfört den återkommande 3-dagars kursen för ST-läkare, ”Multisjuka äldre och polyfarmaci”.

24.6 Samverkan med kommuner

- LPOs sammansättning med representanter från Skånes kommuner har underlättat erfarenhets/kunskaps utbyte mellan Skånes kommuner och Regionen. Kommunrepresentanter har engagerat sig i arbetet med införande av vårdförloppen kognitiv svikt och palliativ vård.

24.7 Övriga aktiviteter

- **LAG kunskapsstöd inom äldres hälsa**
LPO har bildat och bemannat LAG kunskapsstöd inom äldre hälsa. Beslutet fattades av KS-rådet 2022-11-11. LAG har fått i uppdrag att bland annat uppdatera regionalt vårdprogram för sjukdomar med varaktig kognitiv svikt. Vårdprogrammet togs fram år 2018.

25 LPO ögonsjukdomar

Ordförande: Kristina Holm, kristina.holm@ogoncentrumannedal.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

25.1 Skapa struktur för arbete inom LPO

- LPO har formulerat uppdragsbeskrivning till lokala arbetsgrupper, arbetat med strukturen för omhändertagande av inkomna remisser samt diskuterat LPOs roll i tex arbetet med patientinformation
- I nästa steg ska LPO följa upp LAGs uppdrag, planera arbete för införandet av framtagna nationella riktlinjer, få rutin på att föra ut info till verksamhetscheferna om de godkända riktlinjerna.

25.2 Yttrande om nationella remisser

- LPO har läst igenom alla remisser och godkänt dem.
- En bättre hantering av godkända remisser.

25.3 LAG Keratokonus

- LPO har bildat LAG keratokonus med uppdrag att kartlägga vården av patientgruppen.
- LPO följer upp arbete i LAG och inväntar rapporten.

25.4 Utvärdering av arbete i LAG Glaukom respektive Medicinsk retina

- LAG glaukom fungerar med kvalité och har avlämnat rapport kring sitt arbete. LAG glaukom fortsätter arbeta med en översyn av vårdprogrammet i Skåne i samband med framtagande av nationella riktlinjer för glaukom. LPO inväntar rapport om ev. gap mellan regionala vårdprogrammet och nationella riktlinjen.
- LAG med ret har fortfarande ingen ordförande och har inte haft någon riktig aktivitet. Det är mycket olyckligt med tanke på alla nya behandlingar som är aktuella samt diskussionerna kring delade Eylea doser. I nästa steg ska bemanningen av LAG vara klar.

25.5 Katarakt kirurgutbildning

- LPO har ansökt om att bilda LAG katarakt med uppdrag att bland annat ta fram utbildningsplan för kataraktkirurger. Ansökan godkändes inte av KS-rådet då ledamöterna ansåg att ärendet inte var aktuellt på LPO nivå.

25.6 LAG Läkemedel inom ögonsjukdomar

- LPO ögonsjukdomar är även LAG läkemedel inom ögonsjukvård.
- LAG har arbetat med Skånelistan.
- Under 2023 ska LAG fortsätta hantera läkemedelsfrågor som rör Ögonspecialiten.

26 LPO öron, näsa- och halssjukdomar

Ordförande: Daniel Nordanstig, daniel.nordanstig@skane.se

Processledare: Emma Ekberg, emma.ekberg@skane.se

26.1 Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp Grav hörselnedsättning

[Grav hörselnedsättning - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se)

- LPO öron-, näsa och halssjukdomar har under hösten 2021 lämnat synpunkter på en remissversion avseende vårdförloppet. LPO öron-, näsa och halssjukdomar bildar för närvarande LAG för införande av vårdförloppet. Införandet sker i samarbete med LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin samt tillsammans med hörselenheterna.
- I nästa steg sker införandet av vårdförloppet i enlighet med Region Skånes process för införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

26.2 Yttrande om remissversioner

Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp sömnrelaterade andningsstörningar och obstruktiv sömnapné hos barn:

- LPO öron-, näsa och halssjukdomar har under våren 2022 lämnat synpunkter på remissversion. Vårdförloppet publicerades i december 2022.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar planerar inkomma med ansökan om lokal arbetsgrupp. Behov av samarbete med LPR (lokala primärvårdsrådet) samt LPO barn och ungdomars hälsa har identifierats. Införandet av vårdförloppet sker i enlighet med Region Skånes process för införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp sömnrelaterade andningsstörningar och obstruktiv sömnapné hos vuxna:

- LPO öron-, näsa och halssjukdomar har under hösten 2022 inkommit med synpunkter på remissversion av vårdförloppet.
- När vårdförloppet har publicerats planerar LPO öron-, näsa och halssjukdomar att inkomma med ansökan om lokal arbetsgrupp. Införandet av vårdförloppet sker i enlighet med Region Skånes process för införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

26.3 LAG för kartläggning av vård för patienter med dysfagi och eventuellt framtagande av riktlinjer

- LAG dysfagi fick våren 2022 i uppdrag att göra ett förarbete med syfte att kartlägga vården för patienter med dysfagi samt att föreslå åtgärder. Kartläggningen visade bland annat att det finns behov av att ta fram regional riktlinje för utredning, behandling och rehabilitering av patienter med dysfagi samt ansvarsfördelning mellan/ inom vårdnivåer.
- Rapport har lämnats till kunskapsstyrningsrådet för godkännande. Utöver detta har föreläsning kring dysfagi genomförts vid AKO-dagar för vårdcentraler.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar inväntar kunskapsstyrningsrådets ställningstagande till möjlighet för LAG dysfagi att ta fram regional riktlinje för dysfagi.

26.4 Tonsilloperation, tonsillektomi/tonsillotomi

- En nationell arbetsgrupp ska bland annat ta fram ett ramverk för kunskapsstöd för tonsilloperation är i slutfas av sitt arbete.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar bevakar det nationella arbetet. Kunskapen ska kommuniceras ut när material har kommit Region Skåne tillhanda.

26.5 Hörselnedsättning – Audiologi

- Nationell arbetsgrupp hörsel arbetar med fyra fokusområden. Ett område har färdigställt förslag på riktlinje (för hörselasymmetri vuxna), och de andra tre grupperna har tagit fram kartläggningar om regionala skillnader (för bilaterala CI, vuxna med hörselproblem samt barn med hörselproblem). Nästa steg för den nationella arbetsgruppen är att påbörja arbetet med att ta fram kunskapsstöd för respektive delområde. LPO öron-, näsa och halssjukdomar har bevakat det nationella arbetet.

- LPO öron-, näsa och halssjukdomar bevakar fortsatt det nationella arbetet och planerar utifrån den nationella arbetsgruppens resultat.

26.6 Hörselnedsättning – Otokirurgi

- En nationell arbetsgrupp startade hösten 2020, pausades under ett år och återupptog arbetet under hösten 2022. Arbetsgruppen planerar att ta fram vårdprogram för flera diagnoser och börjar med otoskleros som är den mest avgränsbara diagnosen, arbetsgruppen förväntar bli klara med detta under våren 2023.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar bevakar det nationella arbetet och planerar utifrån den nationella arbetsgruppens resultat.

26.7 Rehabilitering av patienter behandlade för huvud-halscancer

- Nationellt arbete inom området rehabilitering av patienter behandlade för huvudhalscancer startades under våren 2022.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar bevakar det nationella arbetet och planerar utifrån den nationella arbetsgruppens resultat.

Sammanfattning av verksamhetsberättelser 2022

LPO	Personcentrerat sammanhållet vårdförlopp (PSVF)	Nationellt vårdprogram (NVP)	Nationell riktlinje SKR/SOS	Regionalt kunskapsstöd samt övriga insatser
Akut vård				x
Barns och ungdomars hälsa		x	x	x
Cancersjukdomar		x		x
Endokrina sjukdomar	x	x		
Hjärt- och kärlsjukdomar	x			
Hud- och könssjukdomar				x
Infektionssjukdomar	x		x	x
Kirurgi och plastikkirurgi				x
Kvinnosjukdomar och förlossning			x	x
Levnadsvanor		x		x
LPR				x
Lung- och allergisjukdomar	x			
Mag- och tarmsjukdomar	x	x		x
Medicinsk diagnostik				x
Nervsystemets sjukdomar	x		x	
Njur- och urinvägssjukdomar		x		x
PIVOT				x
Psykisk hälsa	x		x	x
Rehabilitering, habilitering och FM				x
Reumatiska sjukdomar	x			
Rörelseorganens sjukdomar	x	x		x
Sällsynta sjukdomar				x
Tandvård				x
Äldre hälsa och palliativ vård	x			x
Ögonsjukdomar				x
Öron, näsa och halssjukdomar				x